

ארץ, אדם ומטר (שיעור לכיתות ה'-ו')

מטרות

- עמידה על יחסי הגומלין בין ארץ, אדם ומטר.
- עמידה על חוויית הגשם והחורף של ציבורים שונים, והשפעת הגשם על חוויית חייהם.

מהלך

פתיחה במליאה - 10 דק'
<ul style="list-style-type: none"> • <u>נקרין על הלוח את המדרש ונבקש מתלמיד/ה להקריא</u> • אמר רבי שמעון בר יוחאי: שלושה דברים שקולים זה כנגד זה, ואלו הם: ארץ ואדם ומטר. אמר רבי לוי: ושלושתם משלוש אותיות, ללמדך שאם אין ארץ אין מטר, ואם אין מטר אין ארץ ואם אין שניהם – אין אדם. (עפ"י מדרש בראשית רבה) • <u>נשאל:</u> כיצד הייתם מספרים את המדרש במילים שלכם? מדוע ארץ, אדם ומטר שקולים זה כנגד זה? מה חשיבות הגשם לאדם ולארץ? • <u>נסביר:</u> חג הסוכות חל בתקופה שהינה זמן ביניים לעובד האדמה רגע לפני הגשמים. מיד עם סיום האסיף החקלאים מפנים מבט לעתיד, בתקווה לגשם שישקה את גידולי השדה. הגשם הוא פתיח לעונה חקלאית מוצלחת. בהקשר זה, סוכות הוא ראש השנה החקלאית. הציפייה לגשם היא ציפייה תמידית באזור זה של העולם, ולכן הבקשה לגשם, שלה צורות שונות בתקופות שונות (תפילה / שיר / פיוט), נמשכת מימי המקרא ועד ימינו.
למידה בחברותא (חלוקת הכיתה לחברותות של 2-4 תלמידים וחלוקת הנחיה כתובה) - 25 דק'
<p><u>הנחיה לחברותא</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • שתפו זה את זו בחווייה הקשורה בגשם ובחורף. • שתפו בתחושה, ריח או טעם שאתם חשים לאחר הגשם. • <u>קראו את תפילת הגשם של קיבוץ משמר העמק (נספח א')</u> • בדקו במילון מילים לא מוכרות. • סמנו בצבע ירוק שורות בשיר הקשורות בחוויית הגשם של מי גרים בעיר. • סמנו בצבע כחול שורות בשיר הקשורות לחוויית הגשם של מי שחיים בישוב כפרי / חקלאי. <p><u>שאלות לדיון בחברותא</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • מה מבקשים כותבי השיר מהגשם? • אילו חוויות מתוארות בשיר? האם אלו חוויות דומות לחוויות הגשם שלכם? במה? • במה שונה חוויית הטבע בעיר ובישוב חקלאי / כפרי? מדוע? • האם השיר שמח או עצוב לדעתכם? <p><u>הכנת תוצר</u></p> <p>בעקבות קריאת השיר, כתבו ברכה שהייתם רוצים לברך את הטבע ואת תלמידי ותלמידות הכיתה לקראת עונת הסתיו הקרבה – חשבו על חוויות הגשם שלכם, ומה הייתם רוצים שיקרה בעקבות ירידת הגשמים.</p>
אסיף (שיחה במליאה) – 10 דק'
<ul style="list-style-type: none"> • כל חברותא תציג את הבית החדש שכתבה לשיר. • סיכום של המורה – חשיבות הגשמים.

נספח א'

תפילה לגשם / קיבוץ משמר העמק

תפילה לגשם שיבוא ויירד
וינביט את תבואות החורף
ומימיו ישטפו בנחלים
ימלאו בארות ומאגרים
ירוו שדות וייאצרו באדמה
להבטיח ראשית צמיחת גידולי הקיץ
עסיסיות הפרי, רעננות המרעה והדשא

תפילה – לא רק לאון ולפריון
כי גם לנשמה
כי מי אם לא הגשם
מביא בכנפיו את הדברים היפים
הקשורים בשמו:
ניחוחות של חורשת אורנים רחוצה
שלוליות למגפיים החדשים של הילדים
שלל צבעי המטריות בחדרי האוכל
סתונית וכרכום, ניצני השקדיה, רקפת וכלנית
גשם...
אשר מחזירנו מן השדה רטובים מכף רגל ועד ראש.
אשר מדליק לנו תנור חם בחדר,
מגלגל בזמר ענוג טיפות על זגוגית החלון
ושולח ברק ורעם, להריצנו באישון לילה
אל המיטות החמות של ילדינו.
- תפילה לגשם -

